

1 KORINA

Pole baame Anatunya waili pii Korina wambu dupwa mana lamaiyamopa wambu lapome Yesu kapa ingingi lao suu pyapala Kurisene ingiyaminyi dokome Elyambu Pingi doko kanda siya. Enakana Elyambu Pingi dokona Kurisene wambu yulu lapo kopetame piyaminysa Poleme nakama rolalana pepa pase dake pyao maiya. Yuu gii dokopa Giriki taone andake Korina dokona wambu yuu rara wakale wakale dupwa pyaso kareyami. Orome gapomane isiyamo doko yuu Akaya lenge dokona Korina doko taone mupwa ingiya. Korina dokona akali dupwa bisinase yulu andake piyami. Dee nakama rangena pii lengepe yulu nakamana rora ambasupi piyaminysa dupwape kame see nao lakanda lakanda pyuo minyuo kareyami. Yuu Korina dokona wambu malu mee kepo pingi yulu doko sooko misi rara wakale wakale dupwa epoko piya.

Pole baame Elyambu Pingi dokona wambu liti pilya pyana pyuo kepo pyuo kareyaminyi dokona pii lapo pyao reteya. Dee enda akalipa nyingipi monana doko rolae doko kyai lao letamo soo nyingipi au pyuo misi lengepe Imambu Poo Pyasimi mora pisingipi dee kumuo lopo epengepe renge dusipana lao Poleme pii malu lao pyao reteya. Baa soo manjo nyepala Anatunya Waili Pii Keyange dokome renge dusipana lao apa lao kapa yano pyakara ingyuo silyamo lao renge dusipa pyao reteya.

Rombo 13 doko Anatumi yulu jiyamo dupwana mona retenge renge doko angingyuo jiya ingilyamo lao palamo. Pii rombo dake wambu malu meeme angingyuo soo nyilyaminyi.

Buku Dakena Pii Palamo Dusipa

1. Pii kanda siya *1:1-9*
2. Elyambu Pingi dokona sisu nyuo lao kareyami *1:10-4:21*
3. Enda akalipa apa pyuo kapa palengepe ree palupi dolapona lao pyao reteya *5:1-7:40*
4. Kurisene wambupi Anatu suu pyaa nange wambupi dupwana lao pyao reteya *8:1-11:1*
5. Elyambu Pingi dokona Anatu apa pyuo misi lao lakandenge pii *11:2-14:40*
6. Yesu Koraisa lopo epeyamo doko suu pyao Kurisene wambu lopo eparami *15:1-58*
7. Korina wambu dupwame Kurisene wambu Jutia palenge dupwa nyiso kana mairami, leya *16:1-4*
8. Baa range apa pirape lengepe ote pyuo piipi lao piya *16:5-24*

1 ¹Namba Yesu Koraisana aposele akali Pole Anatumi pipili lao suu piyamuli pyuo kee lao rombo palyiyamopa dee namwana yangonge kingi Sosatenisa baapa role pyao letambano.

²Anatunya Elyambu Pingi wambu yuu Korina palenge dupwa Anatumi banya wambu ingyarami lao kee lao rombo palyiya. Rombo palyiya wambu dupwa Anatu Yesu Koraisapana ingyuo nakambana arapu dokona pakao karo wambu yuu muu dupwana peparae nakamanape namwanape Kamongo Yesu Koraisana kingi lenge dupwa kando letambano.

³Namwana Rakane Anatu dee Kamongo Yesu Koraisapana mona keyange palyuo ipingi rengepe mona kyuuo lao singi rengepe joo karena lao yako letambano.

Poleme Anatu Kando Sangyu Leya

⁴Anatumi nakama Yesu Koraisa keta mona keyange palyuo ipingi doko jiyamosa yuu peparae nakamana lao Anatu ange lakao karo. ⁵Yesu Koraisapa yalya kando karengge dokome pii angipi soo gisingipi renge keyange dupwa nakama keta palamo. ⁶Koraisa nakama keta panala epara lao iso karo banya elyape renge nakama keta paleta karaminyi. ⁷Doko Kamongo Yesu Koraisana lao pii lenge dokome angi nakamana ingyaro karamo. ⁸Dee yuu gii lumwa piraompa kyawa minyara dokome Kamongo Yesu Koraisana yuu gii dokopa nakama mondo lao pisirami. ⁹Anatumi banya Ikinyingi Yesu Koraisa namwana Kamongo dokona lao yalya kando nyuo rombo palyiya doko baa rolae ingingi lao silyamano.

Elyambu Pingi Sisi Nyuo Leyami

¹⁰Yangonemoo namwana Kamongo Yesu Koraisana porainya renge dokome langyuokondali pyuo leto. Sisi nyuo laa narami dokona lao nakamame pii mendakinya palyuo kata mendakinya pao angingyuo yalya kando karalu kararami. ¹¹Yangonemoo, enda Kolowi lengena ree palu lapome nakama apiyanda pyuo letaminyi lao rolo langiyaminyi siyu. ¹²Dokona dopa pyuo leto. Nakama range pii mendakinya laa nalyaminyi. Mendeme lao dokopa namba Polena, mendeme namba Apolosana, mendeme namba Pitana, dee mendeme namba Koraisana ingyuo karo lao pilyaminyi. ¹³Koraisa baa mendaki daase? Pole isa mamandona kumakayase? Polena kingi lao bapitisimo nyiyamisi?

¹⁴Namba akali Kirisapasa dee Gayasapa iki bapitisimo nyakamiyu dokona Anatu ange lao karo. Wakale dupwa bapitisimo nyakami nayo. ¹⁵Mendeme Polena kingi lao bapitisimo nyiyama lao kapa laa narami. ¹⁶(Yea, nambame Setepanasa dee banya ree palu bapitisimo nyakamiyulyamo. Dopa piyunupape nambame dee mendali bapitisimo nyakamiyu lao suu pyaa nalyo.) ¹⁷Koraisame namba bapitisimo dokona nyakamiri puu laa naya. Baame namba waili pii enenge dokona lao

lamaila puu leya. Dee wambunya singi renge dokona pii dupwame nyuo laa nare langiya. Namba dopa leyoli dokopa Koraisa baa isa mamandona kumuyamo dokona porainya renge palamo doko isa nembeyoli.

**Koraisa Baa Anatunya Porainya Rengepe Singinya
Rengepe Doko Karapyamo Pilyamo**

¹⁸Koraisa isa mamando dokona kumakayamo waili pii doko wambu baa mona mai nange dupwame mee bange inginyi pyambulyaminyi. Dee namwa mona maingi wambu dupwame waili pii doko Anatunya porainya renge dokoŋo lao soo nyilyamano. ¹⁹Dokona Anatunya pii poo pyasi dopa letamo.

Wambu kendepuli ingyuo singi dupwana singinya renge doko kokwa sinyi nembakamyuo

wambu soo gisinginya singi renge dupwa mee inginyi nembakamyuo piru,

letamo. ²⁰Dopa piramo dokopa wambu kendepuli ingyuo singi dupwape dee wambu soo gisingi dupwape wambu pii mondo lao lenge dupwape apa piramisi? Wambu yuu muu dupwana peparae karenge dupwana singinya renge doko kopyali ingilyamo lao Anatumi lasaka piya.

²¹Wambumi nakamana singinya renge dokome Anatunya lao see nange. Dopa lao Anatu banya singinya renge dokome lao piya. Namwana waili pii lao karamano wambumi kopyali lao suu pilyaminyi dakeme Anatu baa mona maingi wambu lete wai pyao nyero lao suu piya. ²²Juu wambu dupwame yulu Anatumi iki pilyamopa wambumi kapa pii nange dopale piramo kandalana isaro karenge. Giriki wambu dupwame singinya renge dokona selana isaro karenge. ²³Dopa pinya lapala namwame Koraisa isa mamandona paleyo dokona lao polo letamano. Dopa lao letamano dokona Juu dupwame sepala mona rando imbwuange. Imbwualyaminyipa Giriki wambu dupwame pii letamano doko sepala kopyali ingilyamo lao suu pingi. ²⁴Dopa lao suu pyao karaminyipape Juu wambu dee Juu daa rara wakalepe dolapo laparae Anatu rombo palyuo kyakale leyamo dupwame waili pii doko Koraisa baanga lao letaminyi. Koraisa baa Anatunya porainya rengepe singinya rengepe doko.

²⁵Anatunya pii doko wambumi kopyali lao suu pilyaminyipape akalinya singinya renge dokopa Anatunya pii dokopa kapa manda manjira ingya nange. Anatunya yulu doko wambumi pyuku lasi lao suu pilyaminyipape akalinya porainya renge dokopa Anatunya yulu dokopa kapa manda manjira ingya nangeko.

²⁶Yangonemoo, Anatumi nakama kanda soo rombo palyuo kee leyamo dokopa apa piyama lao suu pyalapape. Mange dokopa wambumi nakama mendasipa iki kendepuli ingyuo karo dee mendasipako iki mupwa ingyuo karo pilyaminyi lao siyami. Dopa pyuo soo dokopa nakama mendasipa

iki kamongo ingyuo karaminyi lao kandeyami. ²⁷Wambu dupwame pii doko kopyali ingilyamo letaminyi doko Anatumi minyuo kendeputi lao suu pingi wambu dupwa elyanyi pyambungi. Dee Anatumi yulu pyuku lasi lao masingi dokome minyuo akali poraingi dupwa elyanyi nembenge. ²⁸Baame mee wambumi kando nembo mupwa daanja lapala koo ingyuo lao dee kwao silyamopa lao suu pingi dupwa Anatu rombo palyuo nyingi. Dopa pyuo dokopa baame mee wambumi mupwa lao suu pingi dupwa nyuo kokwa singi. ²⁹Dokona lao wambu mendeme Anatunya lenge kambu dokona namba range mupwa lao lakandara ingya nange. ³⁰Anatumi nakama nyuo Yesu Koraisa keta pyamalyiya. Dopa pyuo dokopa Anatumi Koraisa baa namwana singinya renge inginyi pyambuya. Koraisapa lapolapo lao Anatumi namwa nyuo baapa rolae inginyi pyambuya. Dopa pyuo namwa kiiramo nyepala Anatu rangena wambu inginyi pyambuya. ³¹Dokona lao Anatunya pii poo pyasi letamuli pyuo mendeme lakandalana suu pyara ramo doko Kamongome yulu piyamo dokoko lakandapenge ingilyamo.

Yesu Isa Mamando Dokona Kumuo Paleyamo Pii Doko

2 ¹Yangonemoo namba Anatunya waili pii angi polo langyalana epeyo yuu gii dokopa namba pii londe singinya renge dokomepe langyalana epa nayo. ²Dopa piyunupape namba Yesu Koraisa isa mamandona kumuyamo dokona angingyuo lalana bange peparae mata maiyuo kaeyo nakama keta epeyo. ³Dopa pyuo kanda soo epeyono dokopa poraiyapa nao pakapala walu walu lao elya piya. ⁴Elya piyamopape nambame waili pii leyono dokona wambunya singinya renge pii kendeputi dokome wasapala laa nayo. Dopa piyuno dokopa Anatunya Imambu porainya renge dokome minyuo namba angi leyono doko ando paneya. ⁵Nakamana Anatu kapa ingingi lao suu pingi doko anjarae nyiyamisi? Wambunya singinya renge dokona soo nyii nao Anatunya porainya renge dokona soo nyiyami.^a

Anatunya Pii Kulisa Lao Kana Malu Piya

⁶Nambame Anatunya pii rolae kulisa Kurisene porai dupwa lamaipunu pilyamo. Dopa pyuo lamaipunu doko isa wambunya singinya rengeme lamai nalyo. Dee akali kamongo koo rapu pyuo karaminyi dupwana singinya renge isa pelyamo doko nakama lamai nalyoko. ⁷Anatunya pii kulisa yalu pisi doko isa wambu wambo see nayami dokonasa polo lao karo. Isa yuu dake wasapa nao dokopa Anatunya pii kulisa letamano doko namwana yanga paupau lakara lao pyuo rombo palyiya. ⁸Akali kamongo koo dupwa yuu dake rapu pyuo karelyaminyi dupwana

^a 2:5 Yesu Koraisa isa mamandona kumuyamo dokona angingyuo lalana. (2:2)

mendeme singinya renge serami ingya naya. Nakama Anatunya pii kulisa siyamili doko Kamongona yulu yanga paupau lenge ingilyamo doko isa mamandona pyao palya nayamili. ⁹Anatunya pii poo pyasi dokome dopa letamo.

Akalimi see naope kanda naope
 dee mende pira lao suu pyaa nao pingi angi dokona
 Anatumi wambu baa mona retenge dupwana lao
 rapa rapa pyakamyuo kareya.

¹⁰Dopa pyuo dokopa Anatumi banya Imambu dokome banya pii kulisa yalu pisi doko namwa lasaka piya. Imambu dokome baa range peparae yalu pisi singi dupwape soo Anatunya suu pyao pingi dupwape soo kando eja nembenge. ¹¹Akalinya imambu dokome baa rangena lao singi. Doko suu pyao Anatunya Imambu dokome Anatu rangeko singi. ¹²Namwa isa yuu dakena imambu koo doko kando nyii nayama. Nyii napala dokopa keyange renge Anatu namwa jiya dokona lao namwa serami lao Anatumi Imambu pena leya doko kando nyiyama.

¹³Namwame Anatunya pii angi doko wambu Anatunya Imambu kando nyiyami dupwana lao apa pyuo mana lamaingipi? Pii rakange endangipi mana langiyami dokome lamai nao pii Anatunya Imambu mana langiya dokome lamailyamano. ¹⁴Akali Anatunya Imambu monarena nyii nange doko Anatu keta Imambu keyange epelyamo dupwa baa nyii nalyamo. Baa angi soo nyii nalu nao napyamopa keyange dokona lao kwao pelyamo lao suu pilyamo. Dokona lao imambu ingyapala karamo dokome imambunya soo nyerasa pira. ¹⁵Akali Imambu nyepala karamo doko koo panda rolae lao soo pakana palyaramopa mee akali mendeme baa keta koo larami ingya nalyamo. ¹⁶Anatunya pii poo pyasi dopa letamo.

Apimi Kamongona suu pingi dokona silyase?

Dee api mendeme baa doko keyangeje pinya lao lamaira ingilyase? Namwa Imambunyako karamano dupwa Koraisana suu pingi dokona palyuo suu pilyamano.

Anatunya Kendemande Akali Dupwa

3 ¹Yangonemoo nambame Imambu wambu nakama keta palamo dokona ingyuo lamaingi doko suu pyao nakama langyalana saka nayo. Saka nao nambame nakama isa wambu ingyuo Anatu kapa ingingi lao suu pingi wane wanake dupwa kareyaminyi dokona dopa langiyu.

²Nakama ando ota nayaminyi dokona nambame nakama nenge porai jii nao susu iki jiyu. ³Nakama isa wambunya yulu yaki nyii nalyaminyi dokome dakepa opetae andapa nalyaminyioko. Nakama range imbu singi manjipala yango palyuo letaminyi dokona mee akali yulu pilyaminyi doko suu pyao nakama pii nalyamanoko lao suu pyao letamisi?

⁴Nakamame mendeme namba Polena dee mendeme namba Apolosana

letaminyi dokona mee akalimi pilyaminyi dokona karako pyuo paa namindeme letamisi?^b

⁵Dokolyamo doko Apolosa baa apisi? Pole baa apisi? Nambwa mee Anatunya kendemande akali dolapo baa nakama soo nyeramiñi lao lala pupwa langiya. Kamongome nambwa range yulu wakale pirambi lao jiya. ⁶Dokona lao namba Poleme waingi wara piyunupa Apolosame kene piyamo dupwa ipwa kulimbuya. Dopa pyuo kulimbuyamopa Anatumi kene piyamo dupwa andanyi pyambungi. ⁷Wara pingi akali ipwa pingipi dolapo mende daa. Anatu baa mupwa dokome minyuo andanyi pyambungi. ⁸Wara pingi ipwa pingi akalipi dolapo mee mendarele dopaleoko. Anatumi nakama aki yulu piyami lao dokona palyuo kingi kisara. ⁹Dokona namwa ree lao karo Anatunya yulu role pyao pyuo karamano. Dee nakama Anatunya yuu doko.

Nakama Anatunya anda opetaeko ingilyamo. ¹⁰Singinya renge Anatu jiya dokona kamonda anginya yulu pyuo kana porai wara piyuni dokopa akali mendeme dokona anda pilyamo. Dopa pilyamo dokona namwa rangena apa pyuo piru lao kandokondali pyuo pirama ingilyamo. ¹¹Dokona lao Anatumi Yesu Koraisa doko kana porai angi mendaki iki ingyuo wara piya. Kana porai wakale mendeme wara pipala pinya saka nange. ¹²Lapome pinya dokopa kana golo dokome pyuo dee lapome kana kulingi pyuo dee lapome pinya dokopa kana elyape angi dokome kana porai dokona pingi. Wakale dupwame isape yangipi dee isokope dupwame pingi. ¹³Aki yulunde piyape lao Koraisana yuu gii eparamo dokopa panembena sera. Yuu gii dokopa isare dokome akali peparaena yulu makande pyuo kando yulu renge angi yapanyi nembo lasaka pira. ¹⁴Akalimi kana porai angi nyuo koñondapala piyamo dokona isare raramo dokopa endenge sera ramo dokome keyange keta palira. ¹⁵Dopa piramopape akalinya yulu rao otara ramo dokopa doko banya yulu isa parasa pira. Baa range kiiramo nyepae dokona lao isare wanjara.

¹⁶Nakama doko Anatunya anda. Dokona yongo Anatunya Imambu palenge doko soo karaminyi. ¹⁷Dokona lao mendeme Anatunya anda pyao kokwa sera ramo dokopa Anatumi baa kokwa sera. Anatunya anda doko yapasi. Dokona nakama range banya anda doko.

¹⁸Dokona lao poraiyuo selapape. Mendeme isa bange dupwana baa range soo gisingi karo lao suu pyao karapalape dee yulu doko yaki nyuo kaeramopa kwaeyo pelyamo lao suu pyarami mange dokopa angi keyange mona palenge ingyuo parasa pira. ¹⁹Isa wambunya singinya renge dupwa Anatumi angi ingya nalyamo lao suu pyao karamo. Dokona Anatunya pii poo pyasi dokome letamo. Anatumi isa wambunya singinya renge dokome nyepala range randa maiyuo mangena minyingi. ²⁰Dee

^b 3:4 Anatumi kene piyamo dupwa andanyi pyambungi. (3:6)

Anatunya pii dokonako mende lao dokona, Kamongome wambunya singinya renge dupwa kando keta nembelyamo. ²¹Dokona lao mendeme akalinya yulu dupwana lakandapenge ingya nalyamo. Dopa pipyamo dokona bange nakama keta palamo dupwako angi ingilyamo. ²²Pole Apolosa Pitape dusipa nakama sukusa wambu dupwana ingilyamo. Yuu dake nakamanako. Dakepape dee rengyape kumuope karo piramano dusipape opetae nakamana ingyaro karamo. ²³Dee Koraisa Anatunya ingyapyamopa nakama Koraisana ingyaro karaminyi.

Anatunya Aposele Akali Dupwa

4 ¹Namwa Koraisana kendemande akali Anatunya pii kulisa jiyamo dupwana isa pakamiramo lapala rapu pyuo karamano lao soo karalapape. ²Yulu maingi akali dokona yulu doko dopale palenge. Banya yulu dorena kandokondali pyuo iso karara ingingi. ³Isa wambu dupwame namba kando larami ramo doko mona kenda naro. Namba rangena yulu kapa ingilyape panda kapa ingya nalyape lao range yapa naro. ⁴Namba rangena suu pingi silyuŋu leto doko namba range rolaeŋe lao lapusa pii nalyamo. Kamongo baame yeelyo namba yapo lara ingilyamo. ⁵Dokona lao nakamame mendali keta kote lao koo epenge laa napala yuu gii angi pyaka seramo dokona Kamongome epo laramo dokona isaro karalapape. Kamongome iminjingi dokona yalu pyuo seramo duwpa yanganyi nembo epapala akalinya monana yalu piru kararamo dupwa pananyi nembara. Yuu gii doo akalinya yulu peparae kandapala dokopa Anatumi nakama koo panda keyange piyamilyamo lao kando lakandara.

⁶Yangonemoo nakamana reke lao lao otalana karo pii lenge dokona Apolosapa nambapana lao polo langilono. Doko lowa pii angi porai pirami dupwa apa letase lao dokona mana nyerami lao nambwa range dokona makande pyuo lalono. Nakama mendali kando iki lakanda lakanda pyuo karapala lapo dupwa epekanda nao kara nalapape. ⁷Apimi emba wambu menge dupwana lao mupwa ingyuo kareyase? Anatumi bange emba aelyamo dupwa jii nayase? Banya jiyamo dokona apa pipyamosa range lakando lapis?

⁸Bange nakama nyimwali yaka lao suu pilyaminyi dupwa nakama keta soo kaelyamo. Nakama kamongo kaelyaminyi. Namwa kiŋi ingya namwano dokopa nakama kiŋi ingyuo karaminyi. Nambame nakama kiŋi angi ingyamili lao suu pilyu dokona namwa role pyao kiŋiyoko ingyuo kararama. ⁹Nambame suu pyapu dokopa Anatumi namwa aposele akali dupwa kamame isale inginyi pyambu kareya lao silyu. Namwa wambu kendepo nao koo pingi akali pyao kumarami dopale ingyuo kararamanopa aŋalape isa wambupi pepararena lenge kambu dokona kandarami lao suu pilyu. ¹⁰Koraisana reke lamwa dokona namwa kopyali pakana palamo. Dopa pipyamopape nakama Koraisa keta mona

angi palenge ingyuo karaminyi. Namwa pyuku lao pupyamopa nakama porai ingyiyamo. Namwa epekanda napala nakama ketae pyambwarami ingyiyamo. ¹¹Yuu gii peparaee dae karamano dusipana lopo ipwa nano pilyamo. Namwa komau asingi wapuo pyuo karamano. Karo dokopa namwa yuu mendena nyipyara nyipyara pyuo papyuo karamano. ¹²Namwa rangeme yuu poraiyuo pimwa dokome range nyisilyamano. Namwa kando lao koo keta palyami dokopa nakama elyape pinyi pyambwalyamano. Namwa randa jiminyi dokopa mumu laa nao mee randa nyilyamano. ¹³Namwa kando pii koo laminyi dokopa nakama kando yongo joo anjiki pii letamano. Namwa isa wambunya nenge pinjingi kwaepyamo nembelyaminyi dopale ingyuo karo yuu gii peparaee dae karamano dusipana nenge sinjimu lombo palenge dopale ingyuo pipiyamo karamano.

¹⁴Pepa doo pyapunu dokome nakama elyanyi nembalana pyapunde daa. Nambame dopa pyuo pyao dokopa nakama nambana wane angi dupwa mana langyalana pyapu. ¹⁵Dopa pilyamo dokona nakama Koraisapa karaminyi dokopa mana lenge ama malu wakasa karaminyipape rakane mendaki ingyiyamo. Doko Yesu Koraisa keta karaminyipa nambame waili pii keyange dokona langingi dokona namba doko nakamana rakange ingyuo pelyamo. ¹⁶Nakama namba piyunuli pyuo pimili yaka lao leto. ¹⁷Dokona lao nambame Timoti nakama keta pena lao leto. Baa nambana wane mona palenge dokome Kamongona yulu mondo lao pingi. Baame renge pii wambo leyonoli pyuo dupwanako dee langira. Doko Yesu Koraisa dokona kata enenge kando niyama lao misi anda peparaena ingyuo polo langyuo lao karo doko Timotimi epo langira.

¹⁸Nakama lapo moŋokyaŋe soo suu pyao namba nakama kandala epa nare lao suu piyami. ¹⁹Lao suu piyaminyipape Kamongome puu lara ramo dokopa repele nakama apa pilyamipi lao kandala eparo. Dokopa moŋokyaŋe singi dupwana pii iki see nao apa pilyamipi lao angi kandaro. ²⁰Anatunya isingi yulu doko mee pii doko ikinde daa. Dokona porainya renge kuiyuo palenge. ²¹Nambame pyalana pyuo eparo panda nakama mona reto anjiki pyuo eparose? Anjuku nakama mupwa lao suu pilyamisi?

Elyambu Pingi Wambu Kepo Pyuo Kwao Peyami

5 ¹Nakamana akali mendeme kepo pyuo karamo lao sipu. Yulu pilyamo doko ama koo wakasa ingyuo Yesu see nange wambu dupwame dopale pii nalyaminyi doko pilyamo. Akali doko baa rangena endangi kumuyamo dokopa banya rakangena etenge enenge dokopa kepo pyuo karambinyi dopa pilyamo lao langimisa leto. ²Nakama moname nyinyi nembo kondayamili doko kapa ingyuo pupyali. Nakamana

Kurisene akali dokome yulu dopale piyamo dokona nyuo neta karapenge ingilyamo. ³Namba nakama pipya kara namwanopape nambana suu pingi dokome nakama keta silyamo. Nakama pipya karapuli doko Kamongo Yesunya kingi dokona lao akali yulu ama koo piya doko baa keta kote lamana leyoli. Nanesa karapala nakamana yulu suu pyao leto. ⁴⁻⁵Nakama wato lao pisiminyipa namba dae karo nakama dokona lao suu pyapunu dokopa namwana Kamongo Yesu pipya karamano dokona banya porai renge dokome akali doko Satane yuu dorena ralinyi pyambwarama. Dokopa Sataneme akali yanengeme kokwa sera ramo doko Kamongona yuu gii pyaka seramo dokopa banya imambu kiiramo neta nyera.

⁶Dopa pira ingilyamo dokona lao nakamame kyanje serami dokopa kapa ingya nara. Nenge kuki isi lenge doko porambaiye palyuo borete ando silyiki lenge pii doko nakama silyaminyi. ⁷Isi doko namwana koo dopale. Isi koo doko nembarami ramo dokopa nakama poo pyasi ingyuo kararami. Dopa pyuo kararami dokopa nakama borete isi paleta see nange dopale ingyuo kararami. Doko dakepa angi ingilyamo lao soo leto. Dakepa Koraisa namwana Pasopana sipisipi ikyane ingyuo pyao yangeyami dokona namwana nenge Pasopa nenge doko repeta epelyamo. ⁸Borete isi wambarae silyamo nenge nenge dokona naa namanale. Isi wambarae doko koope kepo pingi dopale. Borete isi wambarae see nange nenge nenge dokona namanale. Borete doko yapasi angipi dopale.

⁹Nakamame kepo pingi wambu dupwa role pyao kara narami lao pepa pase pyao jiyu. ¹⁰Anatu mona mai nange wambu kepo pingipi nyipuli nyipuli lao suu pingipi lowana kamba lengepe mee kamongo wakale wakale dupwa lakandengepe dupwana lao lapusa pii nalyamo namba Poleme leto. Nakamame koo pingi wambu dupwa role pyao kara narama lao suu pyarami ramo doko isa yuu yaki nyuo kaeyaramisi? ¹¹Namba leto doko dokona lapunu pilyamo. Akali mendeme namba Kurisene ingyuo karo laramopape kepo pyuope nyipuli nyipuli lao suu pyaope mee kamongo wakale wakale lakandaope randa maiyuo laope biya nao kyawa sisingi bolombalo laope lowana kamba lenge akali ingyuo karara dokopa role pyao pisa narami. Nenge dupwana opetaeyoko role pyao nao yalya kanda nalapape. ¹²⁻¹³Kurisene angi daa dupwa nambame apa pyuo koteme larose? Anatu banya kote dokona nakama kando lara. Dopa piramopape nakama range Elyambu Pingi wambu dupwana lapo koo pirami ramo dokopa nakamame kote pii laa naramisi? Anatu pii poo pyasi dokona lao dokopa, Akali yulu kopetame pingi doko nakamana Elyambu Pingi doko kala pena lao neta nembarami letamo.

Kurisene Wambu Yango Mende Kote Laa Nare

6 ¹Akali mendeme Kurisene yango dokopa kote lalana ramo doko dee akipamo mee akali mendeme lakana larase? Anatanya wambu

rangeme lao rolarami ingilyamo. ²Anatunya wambu dupwame yuu muu dupwana peparae iso karalu kararami lao see nalyamisi? Dokona lao nakama yuu muu dupwana peparae iso karalu kararami ramo dokona apa pyuo nakama kuki pyuo dupwa range lalana saka nalyamipi?

³Nakamame ajala dupwa iso kararama lao see nalyamipi? Dopa pyuo kararama lao pili doko yuu dakena yulu dokona lao wambo mana nyuo pyuo kando karamwali. ⁴Yulu dopale pyaka siya kande dokopa akali Kurisene laa nange mendeme lao rolakana laramisi? ⁵Nakama range elyame kumarami. Nakamana Elyambu Pingi dokona akali mona angi palenge mendeme mee kote kapa singi lao suu pilyu. Kurisene yango dolapo kote pii lalana ramo akali mona angi palenge dokona larambi ingilyamo. ⁶Ingilyamoko doŋo Kurisene yango mendeme mende kote lalana dokopa mee akalimi pii doko lakana letaminyi.

⁷Nakama Kurisene yango sukusa sisi nyuo kote letaminyi dokome Imambunya yulu isa pele letamo. Nakama keta koo pinya laoko yongo maiyuo kararami ingya nalyase? Akipamo Kurisene yango doko nakamana bange mee mainyi nembapala kaeya naramisi? ⁸Nakama dopa pirami doko kaepala nakama Kurisene yango koo pyuo yango sukusa yangonge angi pinya bange nyimwali lao suu pyapala kote lao letaminyi. ⁹Dopa pyuo koo pingi dupwa Anatuya isingi yuu dokona paa narami doko nakama soo karaminyi. Dopa pyuo pii nalapape. Wambu kepo pingipi mee kamongo wakale wakale lakandengepe likyakamingipi akali yango sukusa kepo pingipi dusipana mendepe nakamame Anatunya isingi yuu dokona paa narami. ¹⁰Dee wambu waa nyingipi nyipuli nyipuli lao suu pingipi biya napala kyawa sisingsi bolombalo lengepe randa maiyuo lengepe lowa kamba lengepe dusipa opetaeyoko Anatunya isingi yuu dokona paa narami. ¹¹Nakama lapome dopale ingyuo kareyami. Dopa piyaminyipape nakamana koo dupwa nyuo kame sakasi siya. Anatumi nakama poo pyao nyuo kaeya. Kamongo Yesu Koraisana kingi dokona lao namwana Anatunya Imambu dokome nakama Anatu keta rolae karaminyi lao kandeya.

Yongo Anatu Maipala Dokome Anatunya Kingi Lakandarami

¹²Mendeme lao dokopa, Namba pinya lao suu piyunuli pyuo pirulyamo lara. Kinyiyoko doŋo dupwa peparae mee keyangekonde daa. Nambame dopako pyuo pirako lapuli doko dee bange koo pepararena namba kendemande akali ingya sero. ¹³Mendeme lao dokopa, nenge doko inginya dee ingi doko nengena lara. Kinyioko doŋo. Anatumi laparae mee inginyi nembara. Akalinya yongo kepo pingi yulu kaepala Kamongona yulu dokome pira. Dokopa Kamongo Yesu baa keta dokona palira. ¹⁴Anatumi banya porainya renge dokome Kamongo Yesu lopo nyiya. Dopale ingyuo namwa lopo nyerako.

¹⁵Nakamana yongo doko Koraisana yongo dokona doko range silyaminyi. Nambana yongo Koraisana yongo ingilyamo doko kaepala nyuo kepo pinya lao enda pamuku doko mairusi? Doko kapa ingyuo paa nalyamo. ¹⁶Akali mendeme pamuku enda nyeramo yuu gii dokopa nakamba mee mendaki ingyuo parambi lao see nalyamisi? Wambu lama dolapo yongo mendaki ingyuo kararambi lao Anatunya pii poo pyasi dokome angi langilyamo. ¹⁷Akali mendeme Kamongopa role pyao karara ramo doko imambunya mendaki ingyuo kararasa pira.

¹⁸Keпо pii nalapape. Akali yulu koo wakale wakale pira ramo dokome banya yongo doko mende pii nara. Pii naramopape akali doko pamuku enda likyaramo dokopa rangena yongo kokwa serasa pira. ¹⁹Nakamana yongo doko Anatunya anda ingyuo karamo. Dokona Anatumi Imambu Poo Pyasi jiyamo dokona palyuo karamo lao see nalyamisi? Nakama nakama rangena daa, ²⁰Anatumi nakama kiiramo nyuo kaeya dokona nakama banya. Dokona lao nakamana yongo dupwame Anatunya kingi ketae pena lao pipwape.

Enda Akalipa Nyinginya Pii

7 ¹Pii pyao jiyami dokona lao isingi pyao langiru. Akali enda nyii napala dokopa mondo lao pyuo karara. ²Mee kararamopape wambu malu mee keta kepo pingi yulu doko silyamo dokona lao akali dupwa peparae enda rangena wakale nyepenge ingilyamo. Enda dupwa dopako pirami. ³Akalimi banya dokona lao suu pyao yulu kapa piramopa endame dopako pyuo piramopa laparaeme role pyao nyuo palipala nakamba range rae mairambi ingilyamo. ⁴Akalingi banya endana yongo dokona mupwa ingyuo iso karara. Enda baa range mupwa ingyuo iso kara nara. Doko suu pyao akali keta yulu dopaleoko palira. ⁵Nakamba rangeme mendali daa lao mata mai nalapape leto. Lapunupape nakamba rangeme mona yaepapala yuu kuki lama Anatu role pyao atēja lao piso nambwa range pali nambanale larambi ramo doko kapa ingyara. Dopa pipala dokopa nakamba Satane makande piramopa porai ingya naramo dokona isa nembra nanale lapala palengenyili pyuo dee kamba palirambi.

⁶Lowa waso laa nalyo. Mee kapa dopa pyuo pipwape leto. ⁷Namba angi enda nyii nao karo doko suu pyao karamili lao suu pilyu. Dopa lao suu pyapunupape yulu range pilyamano dupwa Anatumi jiya. Joo akali mende yulu mendako maiyuo mende lapo wakaleko maiya.

⁸Enda akali nyii nange dee waiyape dupwana kando leto. Mee petaminyili pyuo pisirami ramo doko namba pilyunu doko suu pyao kapa ingyara. ⁹Kapa ingyarako doño, emba range poraiyuo mee karare ingyapa nara ramo doko enda nyepala karare ingilyamo. Enda mapwae waiyape dolapo dokonako palyuo suu pyalapape. Randa nao enda dupwa

kanda lyanolyano pyuo papilyaminyi doko yaki nyuo kaepala angi mende rangena nyerami doko kapa.

¹⁰Enda akalipi nyingi dupwa keta mawa pii mende palamo. Doko namba rangena daa. Kamongona pii letamo. Doko enda banya akalingi rekya lao pisa nana letamo. ¹¹Doko kaepala rekya lele lao pisira ramo dokopa akali wakale mende kanda nao pisira panda akalingi keta dee range role pyala epara. Dee akalingimi etenge ramanyi nempa nana letamo.

¹²Dee lapo dupwa Kamongome daa namba rangeme larowale. Kurisene akali dokome mee enda nyiyande ramo enda dokome baa mona nyuo palira ramo doko nempa nara. ¹³Kurisene enda dokome mee akali nyepala dopako pira lyakande. ¹⁴Anatu dopa letamo. Akali Kurisene daa dokome Kurisene enda nyeramopa enda Kurisene dokona lapolapo lao nakamba rolae pisirambi. Dokonako palyuo enda Kurisene daa doko Kurisene akali nyeramopa doko dopako pyuo para. Dopa pii nayali doko nakambana wane dupwa mee wambunya wane ingyuo peyali. Doko kaepala dakepa Anatumya wane ingyuo pelyamo. ¹⁵Dopa piramopape akali Kurisene angili daa dokome Kurisene enda yaki nyero lara ramo doko pii mende daa. Dokona lao enda doko mee kapa para. Dee Kurisene akalinde mee endande nyera ramo dokome rekya laro lara ramo doko pii mende daa. Akali doko kapa karara. Anatumi nakama mona kyuu lao seramo pisirambi lao rombo palyiya. ¹⁶Emba Kurisene enda doko embena akalingi nyiso pisa nara lao range silini doko apa pyuo silisi? Dee Kurisene akali embame etene nyiso kara nara lao range silini doko apa pyuo silisi?

Anatumi Kee Leyamo Dokona Karalapape

¹⁷Rangeme mendaki lao Kamongome yulu jiyamo dupwana kingi lao pyuo wamba Anatu kando nyinyi dopako pyuo karare ingilyamo. Pii dake misi anda peparae lao mana leto. ¹⁸Yanenge kalomasi akali Anatumya pii soo nyepala dokopa yanenge wakale palyuo umbwa pyuo nyii nara. Dopako pyuo akali kaloma nange doko Anatumya pii soo nyepala dokopa baa yanenge kaloma nara. ¹⁹Kalomeyami panda kaloma nayami dokona pii mende daa. Anatumya lowa pii laramuli pyuo pirami dokona angi mende pira. ²⁰Anatumi namwa kyakale leyamo dokopa soo kareyama dakepa dopako pyuo karamanale. ²¹Anatumi emba karapusi karene dokona kyakale leyase? Doko kapa ingilyamo. Ingyapyamopape nakamame karapusi yaki nyere larami ramo dokopa yaki nyuo pare. ²²Koraisana pii soo nyisi akali doko karapusi palamo doko Kamongona kiiramo nyisi karamo. Dokonako ingyuo karapusi pali nao karengi Koraisa kee leyamo dupwa Kamongona anjasi karaminyi. ²³Anatumya yole andake dokome nakama ropo pyao nyisi karaminyi dokona mee

akali dupwana karapusi ingyuo kara nalapape. ²⁴Yangonemoo rangeme mendaki lao Anatumi kee leyamopa yalya kando kareyami dopako pyuo baapa yalya kando mee karalapape.

Enda Mapwae Dee Waiyape Dolapona Leya

²⁵Dakepa akali nyii nange dokona larama. Namba Kamongona mawa pii mende minyuo laa nalyo. Laa napunupape Kamongona sakao nyiso karenge namba siyunu dokona soo nyerami ramo doko rolae ingyara. ²⁶Randa epo karamo dokona lao embena yulu alowa pii nao karalana lao soo karape. ²⁷Emba enda nyingi ramo dokome baa neta namba napipi. Emba enda nyii nange ramo dokome enda nyipulinya suu pyao kara napipi. ²⁸Dopa pirinyipape enda nyiinde ramo doko yulu koonde daa. Dopako pyuo enda mee dokome akali nyera ramo doko yulu koo daako. Namba dopa pyuo langilyu doko enda akalipi randa nyuo piso palyuo pilyaminyi dokona leto.

²⁹Yangonemoo pii dake renge dokona leto lao langirowale. Yuu gii andarele see nara. Dokona lao akalingi nakama mee wamba kareyaminyili pyuo karalapape. ³⁰Nakama kondo letaminyi dupwa pano ee laa nalapape. Giyalana suu pilyaminyi dupwa pano gii nalapape. Nakamana bange ropo piyami dupwa pano reta nalapape. ³¹Nakama bisinase yulu pirami dupwame wambu kandamili lao pii nalapape. Dakepa yuu muunya yulu dakepa silyamo dupwa rengya pana nara.

³²Nakama dupwanako mona nembo kara narami ramo doko namba rae mairu. Akali enda nyii nange doko Kamongo rae mainyi pyambuo banya yulu pyuo karenge. ³³Dee enda nyingi akalimi etenge rae mainya lao suu pyapala yuunya yulu pyuoko karara. ³⁴Dokona lao yulu lama dolapome ipyuo lambuo nyuo laeyo nyuo pira. Enda akali nyii nange dee mapwaepe Anatunya yulu dokona yanenge imambupi kumuo maipala Kamongona yulu iki pyuo karenge. Dee akali nyingi enda dokome akalingi rae mainya lao suu pyapala yuunya yulu pyuoko pisira.

³⁵Namba doo leto dokome emba nyisapuli lao leto. Nambame lao dokopa randa jelana letonde daa. Dopa pii napala nambame emba anjukunya kapa rolae ingyuo pao emba range Kamongona yulu dokona mailu maiyuo maipili yaka lao leto.

³⁶Dakepa enda akalipi make pipala angi nyii namwale lao petaminyi dokona lao larama. Enda make pipala iso kararamopape baa angi nyipuli lao suu pyao karara ramo doko angi pano kapa nyepala kaena. Dokona koo mende pali nalyamo. ³⁷Dopa piramopape akali dokome maso nyii napuli lao poraiyuo suu pyapala yanenge range rapu pyuo banya rangena suu pingi dokome apa piru lao sepala enda nyii nara ramo doko kapa ingyara. ³⁸Dopa pyuo akali enda nyeramo doko kapa ingyaramopape enda nyii naramo doko keyange wakasa ingyara.

³⁹Enda akali nyingi doko akalingi kararamopa baa range suu pilyu ote lao pisa nara. Dee enakana akalingi kumara ramo dokopa mee kapa akali nyera. Dopa pyuo nyeramo doko Kurisene yangonde nyera ingilyamo.
⁴⁰Dee akali nyii nao waiya pisira ramo doko mona seramo pisira. Namba Pole dokome nambana suu pingi dokona palyuo leto. Doko Anatumya Imambu dokome leto lao suu pilyu.

Kingimi Wasisi Dupwana Suu Pyao Mena Kiso Maingi Doko

8 ¹Kingimi wasisi dupwana suu pyao mena kiso maingi dokona lao langiru.

Doko kinyi kinyi, Namwa peparae singinya renge silyamano letaminyi. Dopa pyuo letaminyiko dojo singinya renge dokome akali mojokyaŋe sinyi nembelyamopape mona retenge renge dokome kapa palyuo karara. ²Akali mendeme yulu peparae silyu lao masyamo doko angi see naramosa pira dokona dee mana nyinya. ³Dopa pilyamo dokona mendeme Anatu mona retelyamo doko Anatu baa silyamo.

⁴Dokona lao kingimi wasisi dupwana suu pyao nenge kiso maingi dokona lao langilyu. Dokona angi renge mende pali nalyamo lao silyamano. Namwa silyamano doko Anatu mendaki karamo. ⁵Dopa pyuo wambumi Anatu malu meepe imambu kamongo malu meepe isa ketaepena karaminyi letaminyi. ⁶Laraminyipape namwana Anatu mendaki doko iki Rakange. Baame bange peparae wasapala namwa pyuo ingiya. Dee namwana Kamongo mendaki doko iki Yesu Koraisa. Baame bange peparae wasapala namwa pyuo ingiya.

⁷Wambu lapome iki renge pii dake singi. Yuu gii dakepa wambu lapo dalapo kingimi wasisi dupwanako dokona lao suu pyao mena dalapo nao kingimi wasisi dupwana lao suu pilyaminyi. Nakamana monana pii soo randa kuki iki nyepala namwa kwao pelyamano lao masyaminyi. ⁸Nenge dokome namwa Anatu keta repeta lanyuo paa nara. Nenge naope naa naope pira, dokome mende pii nara.^c

⁹Nakama sepala mee narami ingilyamo. Ingyapyamopape nakamana Kurisene lapo kapa ingingi dokona porai ingya nalyaminyi dupwa nakamana yulu enenge kandapala koo keta pasarami lao elya kalo waso karape. ¹⁰Akalimi banya monana pii soo randa kuki iki nyingi doko nakama soo otenge dupwa yanyandana mena imambunya lao kuingi doko narami dokona baa kandara ramo doko kingimi wasisi dupwana suu pyao nenge kiso mai narase? ¹¹Dokome nakamana yangonge pyuku lasi dokona Koraisa kumakamiya doko nakamana singinya renge dokome kwaenyi nembara. ¹²Nakamana yangonge kando dopa pyuo koo pyuo nakamana monana pii soo randa nyingi doko kwaerami ramo dokopa Koraisa keta

^c 8:8 Dee naa nao nambana yangonge isa paa napyali lao kararo. (8:13)

koo piramisa pira. ¹³Nenge dokona nambana yangonge koo keta palira ramo doko dee naa nao nambana yangonge isa paa napyali lao kararo.

Aposelena Yulu

9 ¹Namba kiiramo nyisi akali daase? Namba aposele akali daase? Nambame namwana Kamongo Yesu kanda nayose? Nambame Kamongona yulu piyu dokona nakama anda nayamisi? ²Lapo dupwame namba aposele lao see nayaminyipa nakama angi silyaminyi lao kandape. Nakama range Kamongona ingilyaminyi dokome namba aposele akali angingyuo pelyamo lao kandelyaminyi.

³Wambu nambana lao nembo nembo pii minyuo lenge dokopa namba range lao kyawa minyilyu lao langiru. ⁴Nambana yulu dokona ipwa nengepe nakama keta kapa nyuo naa narose? ⁵Aposele akali dupwape Kamongo Yesunya yangongepe Pitamoope nakamana etenge Kurisene ingiyami dupwa role pyao lanyuo papiyami doko suu pyao nambwa dopako pyuo kapa pii narambase? ⁶Namba Banapasapame iki Anatunya yulu pyuo kana yulu opetae pirambase? ⁷Ami yanda singi akali anjukumi banya bange peparae ami mupwame maingi doko kaepala rangeme ropo piyamo siyamisi? Pama akali anjukumi baa girapo jingi wara pipala range lyuo naa nalyase? Mena sipisipi isingi akali anjukumi baa rangena sipisipinya susu naa nayamo siyamisi?

⁸Wambunya yulu lalono kandapi dusipa iki daa. Anatunya Lowa dokome dopako letamo. ⁹Mosesena Lowa dokona lao yulu pingi bulamakao (okese lenge), witi jingi dokona kalyuo kambalya kambana pingi dokopa jingi naa nana lao suu pyao banya kambu dokona puu pyaa nare leyamo doko silyamano. Dokona ingyuo Anatumi mena okese dupwana iki kando letase? ¹⁰Panda namwa suu pyao letase? Kinyi pii doko namwana lao pyasi palamo. Akali ee wara pingipi dee jingi lyingipi dolapo nakama rangena yulu pyuo jingi lyuo naramba lao suu pilyambinyi. ¹¹Nambwame Anatunya Imambunya waingi doko nakama keta wara piyamba. Wara piyambano dokona mee isa bange dupwa nakama keta isingi lyuo jerami kapa ingya nalyase? ¹²Wambu lapo dupwame isa bange nakama keta nyelana isamili doko nambwa kamame andake nyelana kapa isa nambwalipi?

Nenge mee jerami ingiya doko jinya lao piso see nayamba. Nakama makapala Koraisana waili pii keyange see narami lao suu pyapala nambwa randa nao rangena nenge koteyamba. ¹³Akali tembole anda yulu pyuo karengi dupwame nenge silyamo dokona lapo nyuo nenge. Dee akali lapo kana ratena mena pyao kiso maiyuo karapala lapo nakama nyuo nao karaminyi dolapo nakama silyaminyi. ¹⁴Dokona ingyuo Kamongo dokome lao akali Koraisana waili pii lao karaminyi dupwa Kurisene akali yangome nyisapenge ingiyamo.

¹⁵Nambame pii lao dokopa rangeme yulu pyuo nenge koto karo renge dokona rae maiyuo karo. Lopome kumuo paro doko kapa lao silyu. Nyisarami ingya nalyamo. ¹⁶Koraisana waili pii keyange lao karo lapala range lakandaro ramo doko kapa ingya nara. Anatumi yulu doko jiya. Namba waili pii polo laa nayoli doko ipi piyali. ¹⁷Namba rangena sisu lao piyuli doko nakama keta lapo nyelana lao suu pyapuli. Dopa pipyamopape nambame Anatumi yulu jiyamo pilyu dokona namba rangeme yulu wakale piru ingya nange. ¹⁸Aki yole nyerose? Nambana yole nyero doko suu pyao waili pii keyange lamaingi. Namba waili pii keyange doko wambu dupwa keta mee lamaingi. Yole jinya lao laa nange.

¹⁹Namba akali lapona kendemande kararo ingya napyamopape nambame wambu andarele sukusa nyipuli lapala namba wambu peparaena kendemande ingilyu. ²⁰Namba Juu pipya role pyao karo dokopa Juu sukusa nyero lapala Juu wambunya yulu pinginyili pyuo pingi. Namba Mosesena Lowa minyuo kara nalyonopape Juu wambu pipya mee role pyao karapala nakama lowa pii minyuo karelyaminyi dokona mendeko ingyuo karo. Akipamo namba dopa pingisi? Nakama sukusa nyipulinya suu pyao pingi. ²¹Dee dopako pyuo Juu wambu daa rara wakale dupwa pipya kareng dokopa nakama palyuo karo pinginyili pyuo kareng. Dopa pyuo karo namba Juu wambunya Lowa dupwana neta pao karapala Juu wambu daa rara wakale dupwa sukusa nyelana pyuo kareng. Namba Anatunya lowa see napala karapenge akali ingyuo kara nalyo. Koraisana lowa rolae dupwa suu pyao karo. ²²Wambu Yesu kapa ingingi lao poraiyuo suu pyaa nange dupwa pipya karo dokopa dopaleyoko igyapala nakama dupwa sukusa nyeroŋo lao pyuo kareng. Wambu peparaena yulu pyuo palyuo kareng dokonako mendare ingyuo karapala nakama sukusa nyero dokona suu pyao pyuo kareng.^d

²³Waili pii keyange dokona reke lao wambu sukusa nyelana rae mailyu lao dopa pyuo pingi. ²⁴Makandenge dokopa makandalana kareng dupwame peparae makandenge. Makandelyaminyipape mendaki iki wini lao bange nyingi doko silyaminyi. Dokona emba opetae bange nyelana poraiyuo makandare. ²⁵Makandenge akali dupwame makandalana range sukunde ingyuo kiso rolo rapa rapa pyuo kareng. Dopa pyuo makandapala mee bange nyera. Dopa piramopape namwame bange kulisa sulu singi dokona nyelana pingi. ²⁶Dokona lao namba makando pao make angi dokona kando nyingi. Kakumi pyalana dokopa mee langa pyaa nange. ²⁷Namwame yanda pimana lao siki nyepala range papu pisarona lao range sukunde ingyuo kiso rolo rapa rapa pyuo karo.

Anatu Daa Mee Bange Kingimi Wasisi Dupwana Yanda Pimwaiyuo Leya

10 ¹Yangonemoo namwana rora ambasupi Mosese leyamuli pyuo apa pyuo piyami lao suu pyao karalapape. Anatumi nakama

^d 9:22 Bange nyelana poraiyuo kamandare. (9:24)

nyiso kopa soo nee pyuo arapunya palyuo lanyuo peyamopa Pete Kone dokona kapa yalo peyami. ²Mosese leyamuli pyuo papala kopa ipwape dolapona bapitisimo nyuo peyami. ³Nakama peparae Anatu nenge maiyamo neyami. ⁴Dopako pyuo Anatumya kana nakama role pyao peyamo dokona kana dokona ipwa doko naoko peyami. Kana doko Koraisa baa range. ⁵Dopa pyuo piyamopape Anatumi nakama andarele rae mai nayamosa nakamana yanenge kakapange yuu muiyane dokona bolombalo lao siya.

⁶Nakama bange koo nyelana suu piyami dokona sepala namwa dopako pyuo pisaraminyi lapala dopa pira lao repe repe langilyamo. ⁷Nakama yulu koo pyuo mee bange kingimi wasisi dupwa kingi lao mona mai narama lao repe repe langilyamo. Anatumya pii pyasi dokome lao dokopa, Wambu dupwame ipwape nengepe napala piso sipurapala mali lyyami. ⁸Namwa lapome kepo pingi yulu piyaminyili pyuo dokona palyuo pii narama ingilyamo. Nakama dopako pyuo pipala yuu gii mendaki dokopa wambu malu (23,000) kumuo rembe neyami. ⁹Nakama Kamongome larape lao yulu koo doko pyuo kareyamisa kau malumi nakama neyamo kumuyami. Doko kandapala namwa dopako pyuo pii namanale.

¹⁰Nakama lapo mumu leyamisa Kumunginya Añala dokome nakama pyao kokwa siyapya. Dee namwame dopako pyuo mumu laa namanale.^e

¹¹Nakama keta dopa piyalyamo lao wakale dupwa sinya lao piyami. Dokona lao pyao retapala namwa repe repe langingi. Namwa yuu gii lumwa doko repeta pyaka selena pipyamo dokona karamano.

¹²Akali mendeme namba kapa karo lao suu pyaramo dokopa koo keta pali sera kando karena. ¹³Makande pingi kyaka mendeme emba pii nara. Anatumi nyisiyamoko nyisingi dokome emba makande pingi wakale wakale eparamo dokopa koo keta pali nao porayapala wanji pili lao kyawa minyara.

¹⁴Nambana mona retenge dupwa, mee bange kingimi wasisi dupwa mona maingi kata waso karalapape. ¹⁵Nambame nakama mona palenge wambu dupwa kando langilyu. Namba leto dokona nakama range suu pyalapape. ¹⁶Nenge kamyunyane nalana dokopa pee lomasi dokona suu pyao atenja lapala nenge kandale doko Koraisana ranjama dokona pako sukusa yalya kando pisa nalyamisi? Dee borete pongenge dokopa Koraisana yongo dokona pako sukusa yalya kando pisa nalyamisi? ¹⁷Borete mendaki doko suu pyao namwa peparae nyuo pyaso mendaki ingyuo pelyamo. Dokona lao namwa peparae borete mendaki nenge.^f

¹⁸Ipu ru wambu dupwana lao suu pyalapape. Nakama kana pyare lapala Anatu kiso maingi dokopa nakama mendakinya epo pako nao pisa nangese?

^e 10:10 Namba kapa karo lao suu pyaramo dokopa koo keta pali sera kando karena. (10:12)

^f 10:17 Namwa peparae nyuo pyaso mendaki ingyuo pelyamo. (10:17)

¹⁹Doko akinde letose? Mee bange kingimi wasisi dupwa mupwape? Panda nenge kiso mailyaminyi doko mupwaja lao letose? ²⁰Doko daa. Nakama Anatu kaepala imambu koo dupwa suu pyao mena kiso mailyaminyi leto. Nakama imambu koo dupwa puu minyarami doko kapa daa lao suu pilyu. ²¹Nakamame Kamongona pee lomasi naoko dee imambu koo wasisi dupwana pee lomasinya ipwange doko role pyao naa narami. Kamongona borete narami ramo dokona imambu koo dupwa suu pyao maingi nenge doko naa narami. ²²Namwame Kamongo Yesu yango palyapyali lapala pilyamape? Kamongo baa kaepala namwa ama porai lao suu pilyamase?

²³Lapome, Yulu peparaee mee namwa kapa pirama ingilyamo letaminyi. Kapa pirami dojo yulu peparaee keyangeko daa. Yulu peparaee mee namwa pirama ingyapyamopape yulu dupwa peparaeme namwa nyisa nara. ²⁴Mendeme baa rangena dokona yeelyo suu pyaa napala wakale dupwana lao poraiyuo suu pyara ingilyamo.

²⁵Nakama makete yuu dokona mena minju anjarae lao piso see nao moname pyapi pyuo soo ropo pyarami ramo kapa ingyara. ²⁶Anatunya pii pyasi dokome lao dokopa, Yuu peparaee dee bange dokona silyamo dupwape Kamongona letamo.

²⁷Mee akali nenge nambanale ipu lao nenge retaramopa embena moname pyapi pyuo sepala piso see nao mee nare. ²⁸Dee mendeme nenge doko semango kingi lao maiyama lara ramo doko waso kaepala naa nare. Emba rangena mona anda langiramo dokona mena minju doko waso kaere lao laa nalyo. Langiramo akali baa mana keyange nyinya lao waso karare dokona lapusa pilyamo. ²⁹Embena mona andarena suu pyarene dokona lao laa nalyo. Akali mena jeramo dokona monana apa pira lao suu pyarene dokona leto.

Akali mende dopa lao piso sera. Akipamo akali mendeme nambana yulu dupwana dopale dapale lao suu pyao pisirase? ³⁰Nambame nenge nyepala Anatu sangyu laro ramo doko akipamo nengena lao sangyu leyo dokona lao namba koo pilinyi lao kando leyali?

³¹Nakama yulu wakale wakale pyuope ipwa nenge naope dokopa Anatunya kingi dokona lakando pipwape. ³²Dopa pyuo karo Juu wambu dupwa Juu daa rara wakale dupwa dee Anatunya Elyambu Pingi wambu dupwa pipape randa mai nao pyuo karalapape. ³³Namba pilyu dopa pyuo moko minyuo pipwape. Nambame rangena yulu dupwa suu pyaa nao wambu peparaee keta elya pinyi pyambu pilyu. Dokona nakama lete wai pyao parami ingilyamo.

11 ¹Namba Koraisa letamuli pyuo pingi dokona namba pilyunuli pyuo pipwape.

Misi Soo Piso Dokopa Kyawa Pee Pingi Kapa Pingisi?

²Yuu peparaee nakama namba suu pyao mana pii langiyunuli pyuo karaminyi dokona nakamana kingi lakandelyo. ³Dee Koraisame wambu

peparaena mupwa kareng. Dee akalimi etenge isili lao karaminyipa Anatumi Koraisa isili laro karamo doko selapa lao langilyu. ⁴Akali mendeme misi andana kyawana pee pingi piru karo aterja lao Anatunya pii lao pira ramo doko baame Koraisana kingi doko kokwa soo pira pira. ⁵Dee enda mendeme misi andana kyawa rokwapala epo aterja lao Anatunya pii lao pira ramo dokome akalingi elyanyi pyambwarasa pira. Enda kyawa rokwa nange doko mee enda kyawasi pyakepingi dopaleoko. ⁶Enda kyawa rarange pii nao misi pii lao karara doko yulu koo pipala kyawa yamanji akusi petenge dopale ingilyamo. Enda mende kyawasi roko kapa kapa pira ramo dokopa elyara dokona banya kyawa komau andu pira ingilyamo. ⁷Anatu kamame mupwa wakasa dokome akali dupwa baa yale makande pyuo wasiya. Dee enda wasiyamo dokopa akali dopale makande pyuo wasiya. ⁸Akali doko enda keta nyuo wasiyande daa. Enda baa akali dokona pingyu nyepala wasiya Anatumi. ⁹Akali doko endako reke lao wasakami napala enda doko akalinya reke lao wasakamiya. ¹⁰Añalana doko rapu pingi akali dokona suu pyao letamo. Añalana lenge kambu dokona kokwa see narama lao suu pyapala, enda dupwame kyawana komau andu pipala lao pisirami. Enda dupwa akalinginya ingyuo au pyuo pisirami. ¹¹Namwa Anatu keta yulu pyuo karamano dokopa enda akalipa rekyo lao pii napenge ingilyamo. ¹²Enda baa akali keta wasiyamo dopakale ingyuo endame akali mandenge. Dopako pyuo Anatumi bange peparae keyange wasiya kande.

¹³Nakama range anjuku rolae lao pyasaka pyuo selapape. Enda kyawana komau pii nao misi anda piso Anatu lao aterja lara ramo doko kapase? ¹⁴Akali mende kyawa wanyama mandeyali doko elyayali lao namwa silyamano. ¹⁵Dee endame kyawa wanyama mandeyali doko wambumi kando auwayamili. Anatumi kyawasi londe doko endana kyawa doko yambe pyao karara lapala maiya. ¹⁶Dopa pyuo piyamo dokona wambu lapo dokona palyuo apiyanda pyuo larami ramo doko see namanale. Doko namwape panda Anatunya Elyambu Pingi wambu dupwape kata wakale mendena Anatu lakandarami ingyua nalyamo.

Kamongona Nenge Yalya Kando Nenge
(*Mat 26:26-29; Mak 14:22-25; Lu 22:14-20*)

¹⁷Nakama yulu lapo pilyaminyi dokona lao sepala nakamana kingi lakanda nalyo. Nakamana Elyambu Pingi dokona koo andarele pilyaminyi. ¹⁸Pii dake wambo larowale. Nakamana Elyambu Pingi sukusa dokona sisi nyuo lao karaminyi doko langiyami. Pii lapo langilyaminyi dupwa kinyi letaminyi doko silyu. ¹⁹(Nakama sisi nyuo letaminyi dokona lapo rolo letaminyi dupwa panasi kararami.) ²⁰Nakama yalya kando petaminyi dokopa Kamongona nenge Kamyunyane narama lao suu pyao epa napala ²¹rangena nenge manjo epo kyami pyuo nao

petenge. Dokopa lapome waene napala kyawa sisingi bolombalo lao karelyaminyipa lapome mee lopo karenge. ²²Nakama rangena anda dokona ipwa nao nenge nao pirama doko rolae suu pyaa nalyamisi? Nakamana andana nenge naa napala Anatunya Elyambu Pingi doko mee inginyi pyambu wambu nenge keyange manjo epa nange dupwa elyanyi pyambwaramisi? Nambame nakama kando apa lapili lao suu pilyamisi? Nakamana kingi lakandaowape? Lakandaro ramo doko kapa ingya nalyamo.

²³Kamongona pii soo nyepala langiyunili pyuoko langilyu. Doko kukwa mendepa Kamongo Yesu mata kando leyamo yuu gii dokopa baame nenge borete nyiya. ²⁴Nyepala minyaro karo Anatu ange lapala kau leya. Kau lapala, Dake nambana yanenge poro lao nakama keta jilyu leya. Namba lao suu pyao nao pispwape leya. ²⁵Nenge nao otapala dopako pyuo, baa pee lomasi nyuo minyaro kareya. Dake nambana ranjama dokome Anatupa lao kando nyuo pakara yulu enenge pyaka silyamo. Yuu gii nao pisirami dokopa dopa pyuoko namba lao suu pyao narami leya. ²⁶Lapala dokopa borete nao pee lomasinya ipwange nao pisirami doko Kamongo kumuyamo dokona makande minyuo napa pipwape. Dopako pyuo nao paraminyipa baa kapu kyo epara.

²⁷Wambu mendeme boretepe Kamongona pee lomasi dokonape kamenge lao mee nao pisirami ramo doko Kamongona yongope ranjamape mee inginyi pyambwaramisa pira. ²⁸Dokona lao nakama mona kando suu pyao pispwape. Suu pyapala enakana nenge boretepe pee lomasinya ipwape nyuo narami leya. ²⁹Mendeme Yesunya yongo doko suu pyaa nao nenge dolapo mee narami ramo doko nakama keta randa epara ingilyamo. ³⁰Dopa pyuo piyami dokona nakama lapo yanenge yame yame lao, anga pyao, kumuo pelyaminyi. ³¹Koo mende palase lao wambo monarena pyapi pyuo sepala narama ramo doko Kamongopa namwa keta pii pali nara. ³²Kamongome dakepa namwa kando kote lao randa jilyamo dokome isa wambu peparae enakana kote paliramo dokopa namwa kaki rambi rambi pali nara.

³³Yanongemoo selapape. Nakama Kamongona nenge nala epo dokopa wambu yango ene epelyamipi lao isaro kararami. ³⁴Nakama mendeme lopo pira ramo dokopa anda nenge wambo napengele. Dopa pyuo pii nara ramo doko Anatumi baa kando kote lara. Dee pii lapo dupwana namba epapala dokopa lao rolaro.

Imambumi Yulu Maingi Dupwa

12 ¹Yanongemoo Imambu Poo Pyasimi namwa mora pisinyi pyambwara dokona pii lapo palamo.

Dokona kamenge pisirami doko kapa ingya nalyamo. ²Nakama Kurisene ingyapa nao kareyami dokopa semango dupwame nakama yuu

peparae rapu pyuo karo kata koono ralinyi nembalana piya. ³Dokonako palyuo wambu Anatunya Imambu Poo Pyasimi rapu pyuo karalu karengé mendeme, Yesu koo keta palyuo laa nao waso karengé. Dee Imambu Poo Pyasimi rapu pilyamo kara nange dokome, Yesu baa Kamongo angí laa nange.

⁴Imambu mendaki dokomeko namwa imambunya yulu wakale wakale pirami lao mora pisinyi pyambungi. ⁵Pyakamimwanopape Kamongo mendaki dokonako lao pimasa pilyamo. ⁶Wambu dupwa yulu wakale wakale piminyipape Anatu mendaki dokome wambu peparae yulu dupwana pinya lao maingi. ⁷Imambu Poo Pyasi namwa mendaki mendaki lao nyisilyamo dokome namwa wambu peparae nyiso pyuo karengé. ⁸Imambu dokome akali mende pii soo manjo lara lao maingi. Dee Imambu dokomeko wambu lapo pii dokona singi rengé maingi. ⁹Imambu dokome wambu lapo Imambunya yulu dokona pii soo manjo larami dokona nyisingi. Dee wambu lapo nyisilyamopa nakama rengé angí dupwa soo nyepala lao karengé. ¹⁰Imambumiko akali mende porai rengé maipala yulu isa wambumi pii nange dopale pinya lengé. Dee mende Anatunya pii polo lara lao maingi. Dee dopako pyuo mendeme yulu wakale wakale Imambumi mailyamope panda meeje lao dolapona lao pakana palyara lao maingi. Dee akali mendeme wambunya pii daa pii menderende see nao mee lara lao maingi. Dee akali mendeme pii doko sepala polo laraŋa lao Imambumi nyisingi. ¹¹Dopa pilyamopape Imambu baa angí mendaki dokomeko dupwa pingi. Baame yulu wakale wakale akali mendaki mendaki lao mainya suu pilyamuli pyuo maingi.

**Namwa Elyambu Pingi Wambu Peperae Yongo
Mendaki Dokonako Ingyuo Karamano**

¹²Koraisa baa yongo mendaki dopale. Dokona kingi yongope wakale wakale silyamo. Kingi yongope wakale wakale ingilyamo dupwa yongo mendaki dokonako piso ingingi. ¹³Dopako pyuo namwa peparae Juupi dee Juu daa rara wakalepe karapusi akalipi dee kiiramo nyisi akalipi Imambu mendakimi Koraisana yongo mendaki dokonako bapitisimo nyakaya.

¹⁴Yongo mendaki dokonako kingi kimbupi peparaeme mendakinya kimbu sepala wakale wakale ingya nao yongo mendaki ingyuo pelyamo. ¹⁵Kimbumi lao dokopa, Namba kingi daa dokona yongo mendaki ingyuo paa naro lapala rekya lao wakale ingyarase? ¹⁶Kaleme lao dokopa, Namba lengé daa dokona yongo mendaki dokona ingyuo paa naro lara ramo baa yongo mendaki dokona daase? ¹⁷Dee yongo peparae lengeko ingiyali doko apa pyuo pii siyamilisi? Dee yongo doko kaleko iki siyali doko apa pyuo kyaa siyamilisi? ¹⁸Dokona lao Anatumu wasiyamo dokopa dusa doko palyara lao suu piyamuli pyuo piya. ¹⁹Yongo dupwa kingi

iki dokoko ingiyali doko wambu lenge kambu nyii nayali. ²⁰Dokona lao yongo mendaki dokona kingi kimbupi kingi wakale wakale lao palamo.

²¹Dopa pipyamo dokona lenge dokome kingi kando, Nambwa wakale ingyuo pelyamo lara ingya nalyamo. Ayembame kimbu kando, Nambwa wakale ingyuo pelyamo lara ingya nalyamoko. ²²Dopa pyuo pii napala yongona lapo angi daanja lao suu pyapala nembapala kaerama ingya nalyamo. ²³Yongona elya pingi koojo lao karaminyi dupwa angi ingilyamo. Dee yongona wambunya lenge kambunya elya pingi dupwa mondo lao iso karamano. ²⁴Namwana yongo dee elyape ingilyamo dupwa rapu pyuo piramande daa. Anatumi baa rangeme namwana yongo doko kimbu soo piya. Dokona lao yongo dokona mende kapa ingya nalyamo dupwa namwame kandokondali pyuo elya kalo rapu pyuo karamano. ²⁵Dopa pyuo pelyamo dokona yongo dokona lapo paka lakyuo parami ingya nalyamo. Yongona yulu dokona mendeme mende nyiso karo parami ingilyamo. ²⁶Dokona lao yongo dokona mende randa nyera ramo dokopa yongo peparaee randara. Yongo dokona mende mondo laro karara ramo dokopa yongo peparaee mondo lao sera.

²⁷Nakama peparaee Koraisana yongo. Dokona kimbu silya sana pisi karaminyi. ²⁸Anatumi Elyambu Pingi doko dopa pyuo inginyi pyambuya. Wambo aposele akali karo, lapo pyuo Anatunya pii polo lakamaingi akali, dee repo pyuo mana lenge inginyi pyambuo piya. Dee enakana isa wambumi pii nange yulu pirami doko anga pingi akali pyuo nyingipi akali yango nyisingipi yulu wakale wakale isaramipi dee mendeme wambunya pii daa mee menderende see nao lara laope rombo palyuo piya. ²⁹Nakama peparaee aposelepe panda Anatunya pii polo lakamaingipi dee mana lenge dupwako iki kara nalyaminyi. Nakama peparaee porainya renge nyepala wambumi pii nange yulu piraminde daa. ³⁰Dee peparaemeko anga pingi wambu pyuo nyii naope dee peparaee wambunya pii daa mee menderende see nao lara laa naope dee peparaemeko pii laa nange dokona polo laa narami ingilyamo. ³¹Anatumi yulu mupwa jiya dupwana poraiyuo suu pyalapape.

Dokona lao dakepa kata angi anjukusi lao pii mende langirowale.

Wambu Yango Mona Retamana

13 ¹Nambame pii rara wakale wakale sepala laope dee anjalana pii sepala lao pirunupape wambu yango mona reta naro ramo dokome nambana pii laro doko sanapenge pii andake lenge dopale yeelyo panda kana byara jaa koo lenge dopale mee kambunya ketae pii laronosa pira. ²Anatunya pii pyongo pyaramo lao karo dee pii yalu pyuo suu pingi dupwa soo giso Anatu kapa ingingi lao suu pyaronopape yuu kyau mende nyuo yuu mendasa retapalape wambu yango mona reta naro ramo doko nambana pii mee ketae ingyarasa pira. ³Namba ipyapala bange aeyaramo

dupwa mokwa soo maiyuo otaronapape panda nambana yongo kumuo mairono kisaraminyipape mona reta naro dokome nambana yulu doko mee ingyuo para.

⁴Wambu mona retenge dokome maka nao waa lao karo elya pyuo pingi. Mona retenge dokomeko yango palya napala range mupwa lao suu pyaa nao mojokyaŋe see nao pingi. ⁵Wambu mona retenge dokome mena marakai ingya nao rangena yeelyo suu pyaa nao gyaa see nao kareng. ⁶Mona retenge dokome yulu keyange pilyamo dupwa mee inginyi nembapala koo pilyamo dupwanako suu pyao kara nange. ⁷Wambu mona retenge dokome mee waiya lao yaki nyuo kae napala baame Anatu kapa ingingi lao suu pyaope dee Yesu eparamo doko soo manji nyuoape maka nao waa lao kararamopa reŋe dusipame yaki nyii nara.

⁸Mona retenge reŋe doko ota nara. Anatumi wambu keta pyongo pingi doko otara. Anatumya pii lenge akali dupwana pii letaminyi dupwa isa para. Dee singi reŋe doko mee otara. ⁹Epapu dakepa namwa soo gisapa napala pii pyongo pyao lao soo otapa nalyamanoko. ¹⁰Suu pingi angi rolae yapasi doko andaramo dokopa lapo angi ingya nalyamo dupwa isa nembara.⁸

¹¹Nyaŋa ingyuo kareyono dokopa nyaŋana pii lengenyili pyuo ando pao suu pyaope piyu dusipa nyaŋana pingi dopaleoko. Dakepa namba anda akali ingyuo karo dokopa dee nyaŋako ingya nalyo. ¹²Yuu gii dakepa namwa ketapa kai nyisinya kandenge dopale. Rengya angi Anatumya lenge kambu kandapala dokopa kando rolarama. Epapu dakepa namba soo gisapa nalyo. Anatu nambana mona anda soo gisingi doko suu pyao gii pyaka seramo dokopa nambame baa kando soo gisaro.

¹³Mee dupwa otaramopa reŋe rema sulu sera. Dusipa Anatu kapa ingingi lao suu pingi dokope Yesu epara lao soo manjo kareng reŋe dokope dee wambu Anatumya lao mona retenge reŋe dokope. Renge rema dusipa sulu sera doŋo dee namwa Anatumya mona retenge doko mupwa wakasa ingyuo silyamo.

Anatumya Imambumi Mora Petenge Renge Jingi

14 ¹Mona retenge kata dokona karamwali lao poraiyuo suu pyao karalapape. Imambumi yulu wakale wakale jingi dupwa nyelana lao poraiyuo suu pyao karalapape. Anatumya pii lakarami lao nyisara dokona wambako suu pyalapape. ²Mendeme wambunya pii daa mee menderende see nao laramo doko wambu yango lamainginde daa. Doko Anatu iki lamaingi. Baame Imambunya porainya reŋe dokome pii angi yalu pyuo lamailyamo. ³Anatumya pii polo lakamaingi akali doko

⁸ 13:10 Namwa ketapa kai nyisinya kandenge dopale. Rengya angi Anatumya lenge kambu kandapala dokopa kando rolarama. (13:12)

baa wambu porainyi pyambu mona minyarambu lao nyiso kareng.

⁴Akali pii rara wakale laramo doko baa range iki nyisingi. Dee mendeme Anatunya pii lao kareng dokome Elyambu Pingi peparae nyisingi.

⁵Nakama peparaeme wambunya pii daa mee menderende see nao lamili yaka lao suu pyapunupape nakama Anatunya pii polo lakamairami ramo doko angi mupwa ingyara lyakande. Akali wambunya pii daa mee menderende see nao lenge dokopa wakale mendeme reng polo laa nara ramo doko Elyambu Pingi wambu soo porai ingya narami. Dokona Anatunya pii polo lakamaingi yulu dokome wambunya pii daa mee menderende see nao lenge doko nyuo isa palyilyamo. ⁶Yangonemoo namba epo wambunya pii daa mee menderende see nao langiru ramo dokome nakama nyisarase? Nambame Anatunya pii mende polo langya napala singinya reng lapope panda misi pii polo pii mana lamaingi dokope langya nara ramo doko nambana pii dokome nakama nyisa nara ingilyamo.

⁷Kurulu rambyalope rombo pali nao mee laramo dokopa kenane reng doko angi ingyuo see nange kandale. ⁸Akali yanda pyala panya kyakale ena nembo laa nara ramo doko apa pyuo sepala rapa rapa pyuo yanda pyala paramisi? ⁹Dopako pyuo wambunya pii daa mee menderende see nao larene dokopa pii dokona reng apa pyuo seramisi? Embena pii doko mee ketae lao nembare. ¹⁰Yuu muu peparaena pii rara wakale wakale letaminyi. Dokona mende mee kekeng pii laa nalyaminyi. ¹¹Akali mendena pii laramo namba see nara ramo dokopa nambapa baapa rara wakale ingyuo para. ¹²Imambumi yulu wakale wakale mora pisinyi pyambungi dusipa soo nyimwali yaka lao suu pyao karaminyi dupwa nakama yulu wakale wakale Elyambu Pingi nyisara dusipanako angi ingyuo pipwape.

¹³Akalimi wambunya pii daa mee menderende see nao laramo dokopa baa Anatumi pii reng doko polo langinya lao atenja lenale. ¹⁴Namba dokona palyuo pii angi mende laa nao atenja laro ramo doko nambana imambu dokome angingyuo atenja laramopape nambana suu pingi dokona ende see nara. ¹⁵Dokona lao apa pirusi? Nambana imambupi suu pingipi dolapo laparaeme atenja laope kenane pyaope pyuo kararo. ¹⁶Imambumi iki Anatu angi lakandarami ramo doko wambu petaminyi dupwa see nao pisaraminyi dokome apa pyuo embena atenja lare dokona kinyi laramase? ¹⁷Anatu ange lao lakando keyange ingyuo atenja larene doko keyange ingyaramopape akali mende doko kapa nyisa nalu nao nara.

¹⁸Imambumi pyongo pyapyamopa namba wambunya pii daa pii rara wakale lao nambame nakama nyuo enako lenge dokona Anatu ange lao karo. ¹⁹Namba wambunya pii daa mendereke pii malu mee lao kararonopa wambu see narami dokome pii doko kapa ingya nara. Dokona lao pii kingi paki kapa seramili dupwa lamairu ramo doko kapa ingyara.

²⁰Yangonemoo wane nyanjana suu pingi dopale ingyuo suu pyao kara nalapape. Kara napala wane nyanja koo pii nao kamenge karengge dopale karalapape. Dopa pyuo karapala nakamana suu pingi dokona mona angi palenge ingyuo karalapape. ²¹Baepole dokona pii dake pyasi palamo.

Kamongome lao, Nanesa wambu pii wakale lenge lapo pena laronopa nambana wambu dupwa nambana pii lamairami.

Lamairaminyipape nambana wambu dupwa see narami letamo.

²²Dokona ingyuo wambunya pii daa mee menderende see nao laraminyi sepala neta wambu lapo sukusa epana suu pyao kararaminyipape pii dopale dokome Kurisene wambu dupwa nyisa narako. Lapome Anatunya pii angi lao kararami dokome Kurisene wambu dupwa nyiso parasa pira.

²³Elyambu Pingi wambu peparae misi pii lao piso nakama peparae pii angi daa mee menderende see nao larami ramo dokopa Yesu mona mai nange lapo dupwa epapala nakama kopyali minyilyaminyi laa naramisi?

²⁴Dopa piraminyipape nakama peparae Anatunya pii angi larami dokopa mee wambu lapo eparami ramo dupwame pii soo manji nyepala rangena koo dupwana lao pii doko angilyamo lao soo nyerami. Soo nyerami dokome nakamana mona pyara. ²⁵Nakama mona andarena yalu pisi singi dupwa polasi seramopa mona kando piso Anatu lakando lao, Kinyi kinyi Anatu nakama pipya role pyao karamo larami.

Anatunya Elyambu Pingi Yulu Dupwa Rolae Pinya

²⁶Yangonemoo apa lao letose? Nakama misi sela epenge dokopa akali mendeme kenane pyao mendeme pii polo lao mendali keta Anatunya pii epo pano pyongo pyaramo lao pirami. Dee mendeme wambunya pii daa mee menderende see nao laramopa mendalimi pii doko polo lara. Dusipame Elyambu Pingi nyisa nara ramo doko kaemanale. ²⁷Wambunya pii daa mee menderende see nao lalana lao suu pyarami ramo mendeme wambo laparamopa dee akali mendaki panda lama iki opetae konda pyuo lenale. Akali mendeme larami doko polo lara. ²⁸Mendeme pii kapu kyera ingya nara ramo dokopa misi anda dokona kambu pyarambwapala baa range suu pyao Anatupa lamaira. ²⁹Lama panda remape mendeme Anatunya pii pyongo pyao nyepala laraminyipa lapo dupwame apa pyuo letaminyi lao makande pyuo kandena. ³⁰Dopa pyuo laraminyipape mendeme misi andana mee pisiramo dokopa pii Anatu keta mende epara ramo doko pii lao karengge doko kaeyapenge ingilyamo. ³¹Nakama bome pyuo lalana suu pilyaminyi doko kaepala mendaki mendaki lao Anatunya pii sipurao larami ramo doko nakama peparae mona seramopa mana keyange nyerami. ³²Anatunya pii polo lenge akali doko baa range langa laa nao kando lena. ³³Anatumi namwa pii lao ukiaki minyuo pisirami lao rombo palyiyande daa. Mona kyuu lao seramo elya kalo soo pisirami lao langiya.

³⁴Juu wambunya Lowa palengenyili pyuo misi anda peparaena enda dupwa pii laa nao inyimungu petena letamo. ³⁵Nakama piso singi pii mende palira ramo doko anda epapala dokopa akalinyi piso sepengele. Enda mendeme roya karapala lao karara doko kapa ingya nalyamo.

³⁶Anatu pii renge palenge doko kaepala nakama keta palyuo epengese? Panda nakama iki renge palyuo siyamisi? ³⁷Mendeme namba Anatunya pii lenge akali karo lao suu pyaope Imambumi angingyuo nyisilyamo lao suu pyaope pira ramo doko pii dee pilyu dake Kamongona lowa pii dokonjo sinyale. ³⁸Pii dake kaepala wangu lako see nara ramo doko banya pii sakami nalapape.

³⁹Yangonemoo dokona lao Anatunya pii lamaingi yulu doko mupwa ingyuo wambako pirami. Piraminyipape wambunya pii daa mee menderende see nao larami ramo doko mee lenako. ⁴⁰Anatunya yulu langa pirami ramo doko kapa ingya nara. Dokona lao rolae kandokondali pyuo pirami.

Koraisa Lopo Lete Epeya Dokona Pii Lapo

15 ¹Yangonemoo waili pii keyange nakama langiyunu doko soo nyiyami. Soo nyepala Anatu kapa ingingi lao suu piyami dokome porainyi pyambuyamo kareyami. Doko kame see nalapape. ²Pii langiyu doko waili pii keyange doko mee langa soo nyii nayami. Dokona lao nakama yaki nyii napala suu pyale pyale parami doko nakama lete wai pyao paramisa pira.

³Namba renge pii mupwa soo nyiyu doko nakama langiyu. Doko Koraisa namwana koo dokona lao kumakaya pii dokona lao Baepolena pyasi palamo. ⁴Baa malu piyaminypa yuu repo epo papeyamopa lopo epeya dokona lao Baepole pyasi palamo. ⁵Epo Pita keta panapala dee dolo aposele akali akalisa ipisu lama peparae nakama keta epo maro leya. ⁶Dopa pyuo baa banya wambu malu (500) iki daa lapo opetae keta epo maro leyamopa kandeyami. Wambu kandeyami dupwana lapo lete karaminyi. Dee lapo kumuo piyami. ⁷Dopa pyuo Yesu Jemesa keta pano aposele dupwa peparae keta dopako pyuo piya.

⁸Namba imwakainya manjisi dopale ingiyamopape Yesu namba keta enakana maro leya. ⁹Namba aposele dolomana enakana ingyuo karo. Anatunya Elyambu Pingi doko randa maiyuo dokome namba aposele angiji larami ingya nalyamo. ¹⁰Dopa pipyamopape Anatumi mona keyange palyuo ipingi renge dokome namba dakepa aposele angingyuo karo. Baa anjiki pyuo yulu andake pyuo nyisiyamo doko mee isa paa naya. Isa paa nayamopa namba yulu andake pyuo aposele doloma nyuo enakayo. Dopa pyuo piyu doko namba rangeme pii nayo. Anatumi anjiki pipala nyisiyamo dokopa kapa piyu. ¹¹Dokona lao nambame waili pii keyange langiyu panda doloma leyaminypa siyami dokona pii mende daa. Namwa peparaeme langingi pii doko kinyi lao suu pyao karaminyi.

Anatumi Namwa Lopo Nyera

¹²Koraisa lopo epeya dokona lamwanopape apa pyuo nakama lapome kumungi doko lopo epa nange letamisi? ¹³Kinyi lamili doko Koraisa mee kumuo paleya ingilyamo. ¹⁴Koraisa lopo epa nayali doko namwa pii letamano doko mee ingyuo pupyamopa nakama Anatu kapa ingingi lao suu pilyaminyi doko kapa ingya napyali. ¹⁵Dopako pyuo wambu kumasi dupwa lopo epa narami pili doko Anatumi Koraisa lopo nyii nayali dokona namwa kyambo lenge dopale ingyuo pupyali. ¹⁶Kumungi dupwa lopo paa nange pili doko Koraisa opetae lopo epa nayali. ¹⁷Koraisa lopo epa nayali doko nakama Yesu kapa ingingi lao suu pingi doko mee ingyuo pupyamopa nakama koono arapu dokona mee karalu karamili. ¹⁸Koraisa lopo epa nayali doko wambu Yesu kapa ingingi lao suu pyao kumuyamo dupwa peparaee mee kumuo pasi karamili. ¹⁹Namwa mee isa yuu dakena Yesu kapa ingingi lao suu pyao karo kumuo mee rumbyuo parama ingyapyali doko namwa lao kareyami kande doko kondo pyuo lao kareyamilyamongo lamili.

²⁰Dopa pipyamopape Anatumi Koraisa kinyi lopo nyakaya dokona kumasi palaminyi dupwa opetae lopo nyerako doko ama kinyi kinyi silyamano. ²¹Akali mendaki keta kumungi renge isa epeyamopa dee akali mende keta lete sipuro epenge renge epeya. ²²Isa wambu peparaee Atame keta kumuo pelyaminyi. Dee Koraisa keta wambu peparaee lete kararami. ²³Namwa mendaki mendaki lao range wakale wakale yuu gii pyaka seramo dokopa lopo eparama. Lopo penge kata doko Koraisame wambo wapwakaya. Dee lapo pyuo doko Koraisa baa eparamo dokopa namwa banya dupwa lopo parama. ²⁴Yuu lumwa piramo dokopa baame kamongo dupwape mupwa dupwape porai dupwape kui lanyi palyapala peparaee Rakange Anatunya kingi rakana palyara. ²⁵Baa mupwa ingyuo pyuo karapala nyisu petenge wambu peparaee baame nyuo anamasi minyuo kalyuo isa palyara. Enakana baame kumungi renge doko otena lara. ²⁶⁻²⁷Baepole dokona, Anatumi bange peparaee Koraisana kimbu yukuna dokona nyuo kalyunya lao maiya letamo. Dopa pyuo piyamo dokome Anatu baame baa range isarena kalyinya palya nara doko panelyamo. ²⁸Anatumi Yesu nyisaramo dokopa bange peparaee nyuo kalyuo rapu pyuo karara. Koraisa Anatunya punji punji ingyuo kararamopa Anatu kamame ulupisale ingyuo karara.

²⁹Wambu kumuyami dupwana lao suu pyao lapome bapitisimo nyakamimwali yaka letaminyi dupwa apa pyuo nyisaramisi? Dee akali kumuyami dokona mende kinyi lopo epa nara ramo dokolyamo doŋo akipamo nakama bapitisimo nyuo kumuyami dupwa nyisalana lao suu pilyamisi? ³⁰Dee namwa opetae akipamo yuu peparaee randa nyuo kararamase? ³¹Yangonemoo yuu gii peparaee namba kumaro ingyapyamo

pyuo karo. Namba nakamape namwana Kamongo Yesu Koraisa lete karengende dokona pyamalyasi karamano dokona nambame rae maipala dopa pyuo langilyu. ³²Namba range semongwanyi nembo Epesasa dakena mena rae lenge pyala peyoli dokona aki keyangende nyiyulisi? Wambu kumuyami dupwa lete epa nange pili doko, rakya kumarama dokona nenge nao ipwa nao pimana lao pii lenge dokona palyuo lao karamwali.

³³Kopetame suu pyaa nalapape. Embena puu minyngi koo dupwame emba nyuo isa nembarami ingilyamo. ³⁴Yulu kopetame pilyaminyi doko yaki nyuo rolo suu pyalapape. Nakama lapo Anatu see nao karaminyi dokona nambame elyanyi pyambuo leto.

Namwana Yongo Lopo Epara

³⁵Akali mendeme lao, Apa pyuo kumasi wambu dupwa lopo eparami? Nakama yanenge apiyakale nyeramipi lao piso sera. ³⁶Doko kopyali ingyuo larasa pira. Embame ee waingi yuunya wara pingi dokopa wambo doko kumapala enenge kene pyara. ³⁷Jingi wara pingi doko suu pyao mee kenapa panda witi jingi yando nasi nyepala wara pingi kandale. Angi andasi yanenge kareta mende nyepala wara pii nange. ³⁸Anatumi waingi dokona yanenge apiyakale mainya suu pilyamuli pyuo maingi. Baame mendaki mendaki lao rangena yanenge dokoko maingi.

³⁹Yuu muu dupwana lete renge bange piso pelyaminyi dupwa yanenge mendareko daa. Wambunya yanenge mendereke nyuo mena rara dupwa wakale nyuo yaka dopako pyuo oma yanenge wakale nyuoko pingi.

⁴⁰Dokona yake panda yongope isa yuunya yongope dolapo silyamo. Dopako pyuo yake pandana yongo au pingi doko suu pyao isa yuunya yongo wakale au pingi. ⁴¹Netape kanape buipi wakale wakale rao au pingi. Dopa pyuo bui range yango sukuape au wakaleko pingi.

⁴²Kumasi dupwa sipuro eparaminyi piramo dopale ingyuo para. Yanenge doko malu pingi dokopa mee rumbiyara ingilyamo. Dee angi sipuro epenge dokopa letena karalu karara ingyuo epenge. ⁴³Malu pingi dokopa pyuku lao rumbiyuo pyalusi pyasi singi. Dee sipuro epo dokopa porai au pinginde epenge. ⁴⁴Malu pingi dokopa mee isa yanenge ingyuo pao dee sipuro dokopa imambunya yanenge nyuo pingi. Dopa pyuo yuunya yanenge silyamo dokoko suu pyao imambunya yanenge sipiyamo pilyamo. ⁴⁵Baepole dopa pyuo letamo. Wambo epeyamo Atame doko mee isa akali ingyuo epeya. Enakana epeyamo Atame doko baa Imambu lete karengena maingi ingyuo epeya letamo. ⁴⁶Doko wambo dokopa mee isa wambunya yongo nyuo kareyaminyipape enakana imambu lete karengena yongo nyerami ingilyamo. ⁴⁷Atame wambo epeyamo doko yuu sinjimu dokome wasiyapya. Atame lapo pyuo epeyamo doko yake dokona piso epeya. ⁴⁸Wambu isa yuunya range dupwa akali wambo yuu dokome

wasiya dopaleko. Dee yake panda range dupwa yakena piso epeyamo dopaleoko. ⁴⁹Namwa dakepa akali Atame wambo yuu dokome wasisi kareya dopale karamano. Enakana dokopa akali yake panda piso epeya dopale isa komba pyao parama.

⁵⁰Yangonemoo mende pyuo leto. Wambunya yongo doko Anatunya panda sukusa paa nara. Rumbingi dupwa sulu see nange kandale.

⁵¹Selapape, pii koko palenge mende polo langiru. Wambu lapo dupwa kumapa naraminyipape wambu peparaee wakale ingyuo alowa pirama.

⁵²Lenge waiya lao lembake pingi doko makande pyuo byara andake pyaramopa kumuyami dupwa komba pyapala karalu kararami. Namwa peparaee alowa piramopa kararama. ⁵³Isa wambu kumuo rumbyuo penge dupwa kyaka ingyapala karalu kararami. ⁵⁴Dokona lao rumbingi dupwa alowa pipala rumbya nao sulu seramopa dee wambu kumungi doko kaepala lete karalu kararami. Yuu gii doko pyaka separamopa, buku Baepole letamuli pyuo kuma nange renge dokome kumungi renge doko nyuo isa palyara lao pyasi palamo doko gii pyaka soo eparasa pira.

⁵⁵Dokona lao kumungi renge doko embena porai renge doko anja palipyandeme namwa randa jerase?

Embena anamasi minyare renge doko anja silyase?

⁵⁶Yulu koo paleta dokome kumungi dokopa randa nao kareng. Koo baa Lowame paka pyao silyamopa poraingi. ⁵⁷Dopa piramopape Anatumi namwana Kamongo Yesu Koraisa keta namwame kumungi renge nyuo anamasi minyarami lao porainya renge jilyamo dokona Anatu ange lao karamana.

⁵⁸Yangonemoo dokona lao nakamame kaeya napala poraiyuo karalapape. Kamongona yulu pilyaminyi doko mee pyuo namba narami dokome yuu peparaee Kamongona yulu imambu see nao pyulu pyuo pyuo karalapape.

Anatunya Wambu Dupwame Kana Lapo Retamana

16 ¹Anatunya wambu yuu Jutia range dupwa kana nyuo nyiso mairama dokona ingyuo pii mende palamo. Nambame yuu Galasia Elyambu Pingi dupwa lamaipunu pilyaminyi doko suu pyao pirami ingilyamo. ²Sande peparaena nakama rangena kana nyeraminilyi pyuo dokona lapo maso mokwa soo retapa pirami. Dopa pirami ramo namba eparo dokopa nakama kana mone yapo nyii narami ingilyamo. ³Nakama kana doko akali lapo rombo palyapala mairami. Namba epapala dokopa pepa pase mende nambana kingi palyapala Jerusaleme dokona kana doko nyuo manjo pena laro. ⁴Dee namba panya suu pyaro ramo doko nakama role pyao parama. ⁵Namba wambo yuu Masetonia paro papala epo nakama karaminyi dokona eparo. ⁶Nambame yuu gii mendasipa nakama pipa kararama ingilyamo. Doko yuu kupwa pingi

mange dokopa yalya kando kararama rapisa. Dee namba yuu mendasa parono dokopa nakamame namba kapa pare lao mapo nyisarami.

⁷Namba nakamana yuu epapala angingyuo kara nao waiya lao paro ramo doko kapa ingya nara. Kamongome namba nakama role pyao karamili lao suu pyara ramo doko yuu malu mee karamwali lao suu pilyu.^h

⁸Dopa pipyamopape namba yuu Epesasa dakena karapala yuu gii Pendekosa otaramo dokopa yaki nyero lao suu pilyu. ⁹Nyisu petenge malu mee karaminyipape dokona nambana kata wapwakapyamopa yulu angi andakende dakena silyamo.

¹⁰Namba Kamongona yulu pilyu doko suu pyaoko Timoti pyuo karamo. Doko nakamana anda epeya kande doko baa nakama keta baa angi yako lao nyerami. ¹¹Baa kilya kanda nalapape. Nakamame baa mona seramopa namba keta waiya lao epena lao nyisalapape. Akali yango eparami dokona role pyao epara lao suu pyao karo.

¹²Namwana yangonge Apolosa dokona pii mende langirowale. Nambame yuu malu mee baa porainyi pyambu Kurisene yango dupwa role pyao paeyo nakama kandala pena lamaiyu. Dopa lamaiyunupape baa rolae dakepa parope mee lao saka nao karamo. Dee kandaramo yuu gii mende sera ramo dokopa epara.

Pii Lumwa Pyuo Leya

¹³Kando karo Yesu kapa ingingi lao suu piyami dokona poraiyuo minyuo porayapala paka nao karalapape. ¹⁴Nakamana yulu peparae rae maiyuo mona reto pyuo kararami.

¹⁵Setepanasa banya ree palupi dokona nakama silyaminyi. Nakama yuu Girisi dokona wambo kanda soo Kurisene ingiyami. Nakama Anatunya wambu dupwana nyiso pinya lao kumuo maipala banya yulu pyuo karaminyi. ¹⁶Yangonemoo nakamape dee wambu lapo nakama pipa role pyao karaminyi dupwapeme nakambana pii warombo soo nyiso pyuo karalapape lao poraiyuo langilyu.

¹⁷Setepanasa Poryunetasa Akaikasamoo iminyi dokona rae mailyu. Nakama Korina wambu dupwa epa naminyipape doloma imi dokome kapa ingilyamo. ¹⁸Dolomame namba nakamape keta rae mainyi pyambuyami dokona nakamana kingi lakandamanale.

¹⁹Elyambu Pingi wambu yuu Esia karaminyi dupwame nakama kando yako letaminyi. Akuila dee Pirusila dee nakambana anda elyambu pyuo misi lenge dupwame angingyuo Kurisene yako lengenyili pyuo langilyaminyi.

²⁰Kurisene yangonge dae karaminyi dupwame yako lao petaminyiko.

Nakama Anatu dokona lao suu pyao Kurisene yango sukusa mona reto yako lao karalapape.

^h 16:7 Sande peparae nakama rangena kana retapa pirami. (16:2)

²¹Namba rangena kingimi pepa dake pilyu. Namba Poleme yako leto.

²²Mendeme Kamongo doko mona reta nange dokona baa keta kwao pena. Namwana Kamongo emba ipupi.

²³Kamongo Yesunya mona keyange palyuo ipingi renge nakama keta palena.

²⁴Yesu Koraisana kingi lao nambame nakama mona reto karo.